

PREMA ZRELOJ PROFESIJI

U povodu izlaska knjige dr. Ive Maroevića: Uvod u muzeologiju

Tomislav Šola
Filozofski fakultet
Zagreb

Godina 1993. u datumima muzeja i muzeologije u Hrvatskoj ostat će zabilježena i po činjenici da smo dobili djelo koje obilježava budućnost: UVOD U MUZELOGIJU profesora Ive Maroevića, pročelnika Katedre za muzeologiju Sveučilišta u Zagrebu stoji na početku svega što se o muzeologiji ubuduće bude pisalo. To je djelo ujedno i zaključak jedne plodne tradicije koja je afirmirala muzeje i teoriju muzejske struke, prije i značajnije nego što je to u mnogim zemljama u svijetu s kojima se na drugim područjima ne možemo mjeriti.

Treba se sjetiti da smo prije gotovo 40 godina imali Muzejski dokumentacioni centar, da smo prije 30 godina imali posdiplomski studij muzeologije, da se već tada muzeologija, de facto smatrala informacijskom znanosti, te da je prije gotovo deset godina muzeologija postala znanosti kojoj se priznaje status na Sveučilištu. Unatrag sedam godina imamo i Katedru za muzeologiju u okviru Odsjeka za informacijske znanosti (zajedno s arhivistikom, bibliotekarstvom, dokumentalistikom i informatikom). Tom je razvoju posebno u ovo novije vrijeme, bitno pridonio i dr. Maroević i stoga je ova knjiga kojom započinjemo stvaranje muzeološke literature i potvrda toga njegovog angažmana - sažetak njegova djelovanja na području muzeologije posljednjih deset godina. Ta knjiga doista pokazuje sve domete njegove misli i muzeološkog iskustva.

Knjiga se sastoji od četiri poglavlja: Uvod, Povijesni slijed muzeologije, Muzeografija i muzej, i Teorija muzeologije.

Iskusnom stručnjaku će se svidati dosta hrabro otvaranje tema, dojučerašnjih tabua u struci, i ulazak u najosnovnije dileme muzejske profesije. Kako i treba, u tom smislu autor je postupio na početku svojeg djela i na kraju, gdje svojom konceptualnom otvorenosti priziva na dva razmišljanja: prvo o težini dilema kad se odlučivao na pristup, i drugo o valorizaciji ideja i njihovih nosilaca koje smatra relevantnim u svojem viđenju muzeologije.

Još 1983. u prilici generalne konferencije ICOM-a dr. Maroević je u svojem referatu zagovarao muzeologiju kao dio informacijskih znanosti, te muzejski predmet gledao kao nosioca informacija. Taj se pristup i u ovoj knjizi pokazuje kao dominantan s tom razlikom što je u međuvremenu i njegovom zaslugom stekao puni legitimitet i u međunarodnim okolnostima struke.

Među stručnjacima je malo onih koji tako sretno povezuju temu zaštite baštine s muzejskom problematikom. Jaku stranu njegove knjige treba tražiti upravo u onim temama koje povezuju oba aspekta, što upravo odgovara novim, širokim viđenjima cjelokupnog područja brige za baštinu. I kada je riječ o muzejskoj zaštiti kao užoj temi, dr. Maroević pokazuje ponovno da se može ravnopravno snalaziti i u takvim "tehničkim" temama i u onim koje podrazumijevaju visok stupanj konceptualizacije. Taj se pristup provlači kroza sva poglavlja. Tako se u poglavlju o

komunikaciji ponovno pojavljuje ista tema kao "muzejski upotrebljavani spomenici kulture". Uostalom, i na razini te prihvaćene terminologije, autor je odigrao odlučujuću ulogu, svojim upornim pisanjem i svojom prisutnošću u struci.

Na jednak način vođen istom logikom dr. Maroević je smatrao da tema zaštite pripada u poglavlje o "teoriji muzeologije", što ponovno pokazuje koliko važnost pridaje toj prepletenosti područja i funkcija. Kako se u pogledu prošlosti muzeologije uglavnom oslanja na Pietera von Menscha, tako u području teorije izabire sebi najbliže gledanje - ono od Zbyneka Stranskog, koji je ionako svojom prisutnošću već dobrano obilježio našu muzeologiju. Od njega preuzima razradu ideje muzealnosti predmeta, a i muzeološke funkcije tumači prema njegovim teorijskim shemama.

Taj pristup razrađuje i tumači prilagođavajući ga ovoj opsežnoj knjizi koja prikazuje svu širinu autorova bavljenja muzeologijom.

U poglavlje o teoriji, dr. Maroević je stavio i sve glavne funkcije muzejskog rada naglašavajući tako dvije važne postavke: da je muzeologija znanost koja u cijelosti analizira područje muzealne prakse i da ta praksa ima muzeološko određenje. Tu je negdje i implicirani poziv da teorija i praksa moraju ostati ujedinjene stalnim kružnim međutjecanjem, oplemenjujući se i osporavajući upravo kako treba i očekivati od zrele profesije.

Ovo posljednje mi se doista i čini poantom ovog, slijedom činjenica, pionirskog rada i oni koji ne budu u stanju prepoznati kvalitetne domete ove knjige, lako će shvatiti da smo njome dobili osnovnu literaturu potrebnu jednako studentu muzeologije kao i kustosu koji polaže stručni ispit ili pak onom što u obaviještenosti i obnavljanju znanja vidi garanciju svoje stručnosti.

Vratimo li se pak naslovu, služit će nam kao podsjetnik da je dužnost svakog profesionalca na svaki način pomoći odrastanju struke. Ova naša muzejska, za razliku od svega što rado vjerujemo, stjecanjem je okolnosti bila duboko na listi društvenih prioriteta, a imala je i nekoliko fatalnih, nasljednih nemoći, pa se tako sporo i rizično pretvara u ravnopravnog partnera društvenog ugovora. Teorija kao osobina i kvaliteta jedne tradicijski i funkcijama zaokružene prakse, jest oblik svijesti te iste prakse i izraz njene osobnosti. Imati, opet prije mnogih drugih, osnove te teorije, odnosno uvod u teoriju, predstavlja značajan doprinos zrenju muzejske struke.

Primljeno: 8. 4. 1994.

SUMMARY

Towards Responsible Profession

by Tomislav Šola

The last ten years of activities as well as attitudes expressed in the field of museology have been summarized in the book "Introduction to Museology" by Dr. Ivo Maroević. The author of the review expresses his belief that this book is going to stand at the beginning of everything which will be written on museology in Croatia in future. The book comprises of four chapters: Introduction, Historical Review of Museology, Museography and Theory of Museology.

TEKUĆA ISTRAŽIVANJA

Laboratorij Nacionalnog centra za znanstvena istraživanja Centra za sociologiju organizacija (CSO) radi na studiji pod naslovom "Muzeji i Europa". Studija se temelji na sljedećoj premisi: premda muzeji (i kultura uopće) nisu jedan od prioriteta Europske zajednice, svjedoci smo porasta broja članaka, rasprava, kolokvija i seminara o ulozi kulture u novoj Europi i mnogim projektima kulturnih akcija koji su začeti u Europi. Muzeji su u potpunosti angažirani u ovom pokretu za uspostavljenjem sveeuropskog konteksta kulturne akcije. To se iskazuje uvođenjem europske nagrade za muzeje, postavljanjem "europskih postava" u muzejima i galerijama i organiziranjem velikih međunarodnih kulturnih događanja. Ovakav će razvoj ili ojačati individualnost europskih muzeja i galerija, ili će pak ohrabrivati uniformnost i formiranje europskog profila. Cilj multidisciplinarnog istraživanja CSO je analiza položaja muzeja u odnosu na kulturne sustave raznih europskih zemalja i njihov angažman u kulturnom razvoju. Studija u tom pogledu predlaže: analizu muzejskih projekata i programa s europskom perspektivom; proučavanje muzejske politike prema publici u Europskoj zajednici; i studiju francuskog iskustva u kontekstu razvoja muzeja.

Inicijalna istraživanja na terenu provest će se u Italiji, Njemačkoj, Engleskoj i Nizozemskoj, a kasnije i u Španjolskoj, Portugalu, Belgiji i Danskoj. Očekuje se uspostavljanje mreže razmjene među stručnjacima iz humanitarnih znanosti čiji se rad odnosi na muzeje i galerije i muzejskih upravljača, kroz koju će se nastojati na razvijanju muzeja i galerija uopće. Četiri člana istraživačke grupe organiziraju zajedničke diskusije o muzejima u kontekstu istraživačkih seminara nazvanih "Muzeji, kulturna baština i promjena".

Za daljnje obavijesti obratite se: Catherine Ballé, Director of Research (CNRS), ili Marie-Annick Mazoyer, Research Engineer (CNRS). Adresa: Centre de Sociologie des Organisations, 19 rue Amélie, 75007, Paris, Francuska (tel: + 33 1 40 62 65 70 - faks: + 33 1 47 05 35 55)

- Fundacija CIDOB (Centar za informaciju i dokumentaciju Barcelona) upravo je osnovala istraživačku grupu koja će raditi na multikulturalnoj studiji o odnosima među zemljama mediteranskog bazena. Cilj je provesti komparativno istraživanje kulturnih struktura i sektora u sljedećim zemljama: Španjolskoj, Francuskoj, Italiji, bivšoj Jugoslaviji, Albaniji, Grčkoj, Turskoj, Libanonu, Izraelu, Egiptu, Libiji, Alžiru, Maroku, Malti, Cipru, Jordanu i Tunisu. Studija će sadržavati analizu privatnih i javnih organizacija na svim poljima umjetnosti (vizualne, reproduktivne, tradicionalne umjetnosti, kulturne baštine, kinematografske i audio-vizualne, glazbe i industrije gramofonskih ploča, knjiga i izdavačke djelatnosti). Uz proučavanje odnosa među zemljama mediteranskog bazena, projekt će također ispitati putove ojačanja razmjene i zajedničkih aktivnosti.

Osobe koje zanima ovaj projekt mogu kontaktirati: Foundation CIDOB, Elisabetas 12, 08001 Barcelona, Spain (tel: +34 3 302 6495 - faks: +34 3 302 2118).

- Odjel za socijalno-ekonomska istraživanja austrijske Akademije znanosti radi na istraživanju "Djelotvornost financiranja austrijskih kazališta". Kazalište je vjerojatno najvažniji aspekt bečkog i austrijskoga kulturnog života. To se vidi: po broju kvalitetnih kazališta i vladinih subvencija, koje se dodjeljuju na različite načine. Cilj studije je analiza struktura austrijske